

ANLÄGGNING FÖR DJURHÅLLNING

Anmälan enligt 9 kap 6 § miljöbalken

Anmälan omfattning

Anmälan avser:

- Ny verksamhet Beräknad byggstart: _____
- Ändring av befintlig verksamhet. Beräknad byggstart: _____
- Anmälan av befintlig verksamhet.

Sökande

Verksamhetsnamn:

Organisationsnummer:

Brukarens namn:

Besöksadress:

Postadress:

Telefon (även riktnr.):

Mobiltelefon:

Fax (även riktnr.):

E-post:

Fastighetsbeteckningar: (Huvudfastighet först)

Kommun:

Gällande beslut

Följande beslut enligt miljöbalken eller miljöskyddslagen har fattats av länsstyrelsen eller tillsynsmyndighet och gäller för verksamheten:

Lämnas årlig miljörapport till tillsynsmyndigheten? Ja Nej

Ansökan om förprovning enligt djurskyddsförordningen

Har lämnats till länsstyrelsen Ja Nej Kommer att lämnas. När?:.....
(vid ändring eller ny verksamhet)

Verksamhetsbeskrivning

Beskriv kort t.ex. Djurproduktionens inriktning, växtodlingens inriktning, anledning till utökning/ombyggnation, ev. andra verksamheter på gården, deltar företaget i rådgivning eller utbildningar kring miljörelaterade frågor, utförda eller planerade miljöförbättringsåtgärder, eller annat av intresse utifrån miljö- och hälsoskyddssynpunkt. *(använd gärna separat papper)*

Planbestämmelser

Finns detaljplanelagt område inom 500 m avstånd från gård eller brukningsareal? Ja Nej

Bostäder i närområdet

Antal bostäder inom 500m från stallar/brukningscentra:.....

Har alla ägare till bostäder enligt ovan underrättats Ja Nej (vid ändring eller ny verksamhet)

Se vidare under "Bilagor som ska medfölja anmälan"

Förändrad djurhållning

Med hur många djur kommer verksamheten att öka.

Djurslag	Antal platser

Djurhållning och gödselslag

Efter förändring kommer djurhållning och gödselhantering ske enligt tabellerna nedan.

Om ingen förändring planeras så ska befintlig djurhållning och gödselhantering anges nedan.

Djurslag	Antal Djurplatser	Antal Djurenheter	Stallperiod (månader)	Antal djur med			
				Flyt-gödsel	Klet-gödsel	Fast-gödsel	Djupströ-gödsel
Mjölkkor							
Kalvar 1-6 mån							
Kvigor/stutar 6-12 mån							
Kvigor/stutar 12-24 mån							
Gödtjurar 6-12 mån							
Vallfodertjurar 6-24 mån							
Betestjurar 6-24 mån							
Amkor/dikor							
Sugga*							
Slaktsvin/gyltor**							
Värphöns							
Unghöns***							
Slaktkycklingar							
Får/getter							
Hästar							
Annat							

* Inkl. smågrisar under 12 v ålder, betäckta gyltor. ** Genomsnitt under året. *** under 16 v ålder.

Totalt antal Djurenheter:

Uppgifter om Svin		
Antal omgångar slaktsvin per år:		
Tillsätts fytas i fodret: ☐ Ja ☐ Nej		
Uppgifter om Fjäderfä		
Antal omgångar slaktkycklingar/unghöns per år:		
Värphöns: Inreda burar ☐ På golv eller gräs ☐		
Tillsätts fytas i fodret: ☐ Ja ☐ Nej		
Typ av utgödslingssystem:		
Utgödslingsintervall:		
Uppgifter om Nötkreatur		
Mjölkavkastning: _____ kg/ko/år.	Mjölktank: _____ m ³ .	Köldmedium: _____ kg.
Beskriv hur drivninggångar samt rasthagar kommer att utformas (ev. hårdgöras) och skötas:		
Ensilering kommer att ske i: ☐ Tornsilo mängd/år _____ m ³ ☐ Plansilo mängd/år _____ m ³ ☐ Limpa mängd/år _____ m ³ ☐ Storbalar antal/år _____ st.		
Beskriv hur pressvatten tas om hand:		
Beskriv hur uppläggning och hantering av storbalar och limpör avses ske:		

Mängdberäkning stallgödsel/vatten			
Beräkna maxmängden gödsel och vatten m.m. som beräknas uppkomma för <i>fjäderfä och svin</i> under 10 månader och för <i>övriga djurslag</i> under 8 månader. Schablonvärden får användas!			
Flytgödsel _____ m ³	Urin _____ m ³	Fastgödsel _____ m ³	Kletgödsel _____ m ³
Djupströ _____ m ³	Mjölkrumsvatten _____ m ³	Rengöring av stallar _____ m ³	
Regnvatten i lagringsutrymmet _____ m ³	Takvatten _____ m ³	Spolplatta _____ m ³	
Plansilo _____ m ³	Annat _____ m ³		
Beräkningar som visar hur gödsel/vattenmängden har beräknats ska bifogas anmälan i en separat bilaga.			

Gödselvårdsanläggningar					
Flytgödsel / Urin					
Behållare	Befintligt			Planerat	
	Nr 1	Nr 2	Nr 3	Nr 4	Nr 5
Flytgödselbehållare m ³					
Urinbehållare m ³					
Påfyllning från botten?	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Typgodkänd behållare?	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Finns skyddsnät kring behållaren?	☐ Ja ☐ Nej ☐ Planeras	☐ Ja ☐ Nej ☐ Planeras	☐ Ja ☐ Nej ☐ Planeras	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Tillförs flytgödseln och urinen under täckning?	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Stabilt svämtäcke?	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Tak?	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Annan täckning, vad?					

Fastgödsel / Djupströgödsel					
Fastgödsel	Befintligt			Planerat	
	Nr 1	Nr 2	Nr 3	Nr 4	Nr 5
Gödselplatta m ²					
Lagringshöjd (medel) m					
Tak över plattan?	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Finns stödmurar? Antal sidor	☐ Ja ☐ Nej ____ sidor	☐ Ja ☐ Nej ____ sidor	☐ Ja ☐ Nej ____ sidor	☐ Ja ☐ Nej ____ sidor	☐ Ja ☐ Nej ____ sidor
Stödmurarnas höjd? m					
Djupströgödsel: Lagras i stallet? ☐ Ja ☐ Nej Antal mån: ____ Lagras på platta? ☐ Ja ☐ Nej					
Lagras i stuka? ☐ Ja ☐ Nej Antal m ³ per år: _____ Antal stukor: _____					

Hyrd lagringskapacitet
Hyrd lagringskapacitet kommer att finnas för: Gödseltyp _____ Mängd _____ m ³
Kopia av lagringskontrakt ska bifogas.

Spridningsareal och betesmark			
Hur stor spridningsareal kommer att krävs för att sprida producerad stallgödsel.			
Arealbehov enligt max 22 kg Fosfor per ha och år: _____			
Beräknat med: Schablonvärden ☐ Balansberäkning ☐ (bifogas)			
Spridningsareal som är ägd eller arrenderad			
Hektar	Fastighet	Hektar	Fastighet
Spridningsareal med spridningsavtal			
Hektar	Fastighet	Brukare/markägare	
Betesmark (utanför åker)			
Hektar	Fastighet	Hektar	Fastighet

Spridning och transport av gödsel	
Stallgödseln kommer att spridas med:	
☐ egen spridare, typ: Bredspridning ☐ Band ☐ Myllning ☐ Annat ☐	
☐ maskinstation, typ: Bredspridning ☐ Band ☐ Myllning ☐ Annat ☐	
Nedbrukning kommer normalt att ske inom: _____ timmar.	
Ange hur nedbrukning av stallgödsel kommer att ske:	
Ungefär hur stor andel av gödseln sprids i växande gröda: _____ %	
Gödseltransporter	
Ange hur eventuellt långväga gödseltransporter, ≥ 2 km, kommer att ske: (Transportsätt och transportör)	

Mottagning av andra organiska gödselmedel					
☐ Organiska gödselmedel <u>kommer inte att</u> mottas för lagring eller användning.					
☐ Organiska gödselmedel <u>kommer att</u> mottas för lagring eller användning enligt nedan.					
Typ	mängd	Leverantör	Typ	mängd	Leverantör
Stallgödsel			Biogödsel		
Avloppsslam			Kompost		
Ben/blodmjöl			Annat:		
<i>Uppgifter om Fosfor- och Kväveinnehåll ska bifogas anmälan!</i>					

Analyser och kontroll

Utförs analys av stallgödsel? Ja Nej Hur ofta?: _____

Enbart kväveanalys. Vilken typ av analys?: _____

Mer ingående analys som omfattar (bifoga analysprotokoll).

Har markkartering utförts? Ja, år: _____ (bifogas) Nej. Avses att utföras, när?: _____

Anlitas växtodlingsrådgivare? Ja Nej Vem: _____

Har växnärings- och stallbalans utförts? Ja (bifogas) Nej Av vem: _____

Vattenförbrukning

Kommunalt vatten Egen brunn/källa Årlig vattenförbrukning: _____ m³

Avlopp och Spillvatten

Avlopp från spolplattor leds till:	Ej aktuellt ☐
Avlopp från ev. personalutrymme leds till:	Ej aktuellt ☐
Avlopp från mjölkrum- och grop leds till:	Ej aktuellt ☐
Avlopp från plansilo leds till:	Ej aktuellt ☐
Avlopp från foderkök leds till:	Ej aktuellt ☐
Spolvatten från stallar leds till:	Ej aktuellt ☐

Avfall

Farligt avfall (beräknade, ungefärliga mängder)

Avfall	kg/år	Mottagare
Oljeavfall		
Färg, lackavfall, lösningsm.		
Bekämpningsmedelsavfall		
Blybatterier		
Lysrör		
Övrigt:		

Övrigt avfall (beräknade, ungefärliga mängder)

Avfall	kg/år	Mottagare
Plastavfall, ex. ensilageplast		
Bygg och rivningsavfall Schaktmassor		
Metallskrot		
Kadaver		
Övrigt:		

Kemikaliehantering				
Diesel				
	tank 1	tank 2	tank 3	tank 4
Besiktningintervall	år	år	år	år
Senast besiktigad				
Volym	m ³	m ³	m ³	m ³
Typgodkänd	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Uppställd på hårdgjord yta	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Invallning	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Annat påkörningsskydd	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Tak	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Överfyllnadsskydd	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Tappning på hårdgjord yta	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej
Förvaring av Kemikalier och Farligt avfall.				
Desinfektionsmedel förvaras på gården? ☐ Ja ☐ Nej. Förvaringsplatsen är: Invallad* ☐ Inomhus/under tak ☐ Låsbar ☐				
Petroleumprodukter (utom diesel) förvaras på gården? ☐ Ja ☐ Nej. Förvaringsplatsen är: Invallad* ☐ Inomhus/under tak ☐ Låsbar ☐				
Andra kemiska produkter som förvaras i större mängd, t.ex. Urea, RME. ☐ Ja ☐ Nej. Produkt och mängd:				
Farligt avfall förvaras på gården? ☐ Ja ☐ Nej. Förvaringsplatsen är: Invallad* ☐ Inomhus/under tak ☐ Låsbar ☐				
Beskriv hur kadaver förvaras innan borttransport sker:				
Bekämpningsmedel förvaras på gården? ☐ Ja ☐ Nej. Förvaringsplatsen är: Invallad* ☐ Inomhus/under tak ☐ Låsbar ☐				
Vattenpåfyllning av sprutan sker från: Separat tank ☐ Pump i Brunn/Damm/Vattendrag ☐ Vanliga vattenledningar/Kran ☐				
Påfyllning av spruta sker på: Gårdsplan ☐ Platta med uppsamling ☐ Biobädd ☐ Fält ☐ Annat ☐ _____				
Rengöring av spruta sker på: Gårdsplan ☐ Platta med uppsamling ☐ Biobädd ☐ Fält ☐ Annat ☐ _____				
* Invallning kan vara allt från en specialtillverkad behållare till en gjuten kant på golvet kring förvaringen. En invallning ska vara tät och rymma den största behållarens volym samt 10 % av övriga behållares volym.				

Skyddsåtgärder längs vattendrag

Finns öppna diken, vattendrag, sjöar eller annat vattenområde som gränsar till företagets åkermark

Ja Nej Om Ja, besvara frågorna nedan.

Ständigt bevuxna skydds zoner finns ej längs vattenområde.

Ca 2-6 m breda, bevuxna skydds zoner finns längs: _____ % av sträckan mot vattenområde.

6 m eller bredare, bevuxna skydds zoner finns längs: _____ % av sträckan mot vattenområde.

Finns åkermark som lutar mot vattendrag med mer än 10 % Ja Nej

Miljökonsekvensbeskrivning

Här beskriver du miljöpåverkan från din verksamhet och vad du gör för att minska denna påverkan.
Miljöpåverkan från ändrad eller utökad verksamhet ska även beskrivas i förhållande till befintlig verksamhet.
Här ska bl.a. följande beskrivas: (använd gärna separat papper)

Lokalisering av verksamheten (endast vid nybyggnation av stallar eller andra byggnader)

- Varför har man bestämt sig för just den valda platsen?
- Finns det andra alternativ? - Beskriv andra alternativ eller varför det inte finns andra alternativ!

Närhet till bostäder

- Lukt från stallar, gödsellagring och gödselspridning.
- Buller från fasta installationer.

Växtnäringsläckage

- Markförhållanden och risker för växtnäringsläckage till yt- och grundvatten
- Teknik eller åtgärder som används för att minimera växtnäringsläckage.

Energi och Klimatpåverkan

- Åtgärder för att minska användandet av ej förnybar energi till Fordon, Uppvärmning, EI?.

Bilagor som ska medfölja anmälan

- **Karta över areal** under eget bruk och eventuell kontrakterad spridningsareal. På kartan ska vattendrag och vattentäkter inom och i närheten av spridningsarealen markeras.
- Karta med **situationsplan över gårdens byggnader och gödselvårdsanläggningar**. Markera även möjliga alternativ för placering vid nybyggnation.
- Vid ändring eller ny verksamhet ska **grannar informeras** och få möjlighet att yttra sig. Bifoga därför skiss som visar samtliga bostäder inom 500 m. Ange namn och adress till närboende, hur de blivit informerade och vilken information som lämnats.
- Beräkningar av **lagringsbehovet av stallgödsel** enligt **4 a §** Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring. (enligt faktiska förhållanden eller schablonberäkningar).
- Kopia på **växtnärings- och stallbalans**. För både **nuläge och planerad produktion**.
- Kopia på eventuella **spridningsavtal** eller **hyresavtal för lagringskapacitet** av gödsel.
- Färgkopia på eventuell **markkartering**.

Andra bilagor som bifogas:

Underskrift

Ort och datum:

Underskrift:

Namnförtydligande:

Befattning:

Personuppgifter som lämnas i denna handling eller denna e-tjänst behandlas av Lidköpings kommun för administration och andra åtgärder som behövs för fortsatt handläggning. Vi följer aktuell dataskyddslagstiftning. Här kan du läsa mer om hur Lidköpings kommun behandlar dina personuppgifter <https://lidkoping.se/dataskydd>

Inlämning av oriktiga uppgifter kan medföra straffansvar.

Avgift för handläggning av anmälan tas ut enligt gällande taxa fastställd av fullmäktige.

Anmälan gällande skickas till:

Lidköping och Götene
Lidköpings kommun
Samhällsbyggnad, Miljö-Hälsa
531 88 LIDKÖPING

Grästorp
Grästorps kommun
Miljö- och byggkontoret
467 80 GRÄSTORP

ANMÄLAN ENLIGT MILJÖBALKEN - LAGSTIFTNING

Enligt Miljöbalken (1998:808) gäller följande:

9 kap. 6§ En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

Enligt Miljöprovsningsförordning (2013:251) gäller följande:

10 § Anläggning med stadigvarande djurhållning med mer än 100 djurenheter, får inte bedrivas eller vidtas utan att vara anmäld till tillsynsmyndigheten.

11 § Anmälningsplikten gäller även ändringar av en verksamhet som avses i 10 §, om ändringen har betydelse från störningssynpunkt.

Enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd gäller följande:

22 § En anmälan ska göras i god tid innan åtgärden vidtas. Anmälan skall vara skriftlig. Den ska ges in till den kommunala nämnden.

25 § En anmälan ska innehålla de uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna bedöma den miljöfarliga verksamheten eller åtgärdens art, omfattning och miljöeffekter. I den utsträckning som behövs i det enskilda fallet ska en anmälan innehålla också en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken.

27 § När ett anmälningsärende är tillräckligt utrett, skall den myndighet som handlägger ärendet meddela föreläggande om försiktighetsmått eller förbud enligt *miljöbalken* om det behövs, eller förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken. Om sådana åtgärder inte beslutas skall myndigheten underrätta den som har gjort anmälan om att ärendet inte föranleder någon åtgärd från myndighetens sida.

Miljö-Hälsa vill särskilt påminna om att förordning (1998:901) om **verksamhetsutövares egenkontroll** gäller fullt ut för alla anmälningspliktiga verksamheter vilket innebär krav på bl.a. ansvarsfördelning, fastställda rutiner, fortlöpande kontroll, riskbedömning, m.m. Allt som rör egenkontrollen ska finnas skriftligen dokumenterat. Egenkontrollen kommer att granskas när verksamheten varit i drift ett tag.

Med en djurenhet avses

1	Mjölkkö (som mjölkkö räknas även sinko),
6	Kalvar som är en månad eller äldre (med kalvar avses nötkreatur upp till sex månaders ålder, kalva yngre än en månad räknas till moderdjuret),
3	Övriga nöt, sex månader eller äldre,
3	Suggor, inklusive smågrisar upp till tolv veckors ålder (betäckta gyltor räknas som suggor),
10	Slaktsvin eller avelsgaltar, tolv veckor eller äldre (som slaktsvin räknas även obetäckta gyltor),
1	Häst, inklusive föl upp till sex månaders ålder,
10	Minkhonor för avel, inklusive valpar upp till åtta månaders ålder och avelshannar,
100	Kaniner
100	Värphöns, sexton veckor eller äldre (kycklingmödrar räknas som värphöns),
200	Unghöns upp till sexton veckors ålder,
200	Slaktkycklingar
100	Kalkoner, gäss eller ankor, inklusive kycklingar och ungar upp till en veckas ålder,
15	Strutsfåglar av arterna struts, emu eller nandu, inklusive kycklingar upp till en veckas ålder,
10	Får eller getter, sex månader eller äldre, eller
40	Lamm eller killingar upp till sex månaders ålder